

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 29 grudnia 2017 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych - Oddział w N., po rozpatrzeniu wniosku z dnia 30 października 2017 roku, odmówił R. A. (1) umorzenia należności likwidowanego Funduszu Alimentacyjnego z tytułu wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz 5% opłaty na pokrycie kosztów związanych z działalnością funduszu w łącznej kwocie 36.104,33 zł. (decyzja ZUS z dnia 29 grudnia 2017 roku k. 79-81 akt ZUS)

W dniu 12 lutego 2018 roku R. A. (2) odwołała się od powyższej decyzji, podnosząc, że nie jest w stanie ponieść kosztów tego zobowiązania ze względu na trudną sytuację materialną i zdrowotną. Wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji. (odwołanie k. 3-5).

Odpowiadając na odwołanie pismem z dnia 27 lutego 2018 roku organ rentowy wniosł o jego oddalenie, powołując się na przedstawioną w decyzji argumentację i podtrzymując ją w całości. (odpowiedź na odwołanie z dnia 27 lutego 2018 roku – k. 22-24)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

R. A. (1) urodziła się dnia (...). (niesporne)

Obecnie mieszka na W.. Jest zatrudniona w (...) w S. i osiąga miesięczne zarobki w wysokości 154.392 (...) (1.896 PLN). Nie posiada innych źródeł dochodu.

Wnioskodawczyni mieszka wspólnie z małżonkiem A. T. oraz córką T. T. (1) - studentka. A. T. pobiera świadczenie rentowe w wysokości 82.955 (...) miesięcznie (1.148 PLN), choruje na zanik mięśni.

Oboje mają utrzymaniu studiującą 21 – letnią córkę T..

(zaświadczenie z uczelni k. 56 akt ZUS, wypis z Centrum (...) k. 60-63 akt ZUS, oświadczenie o stanie rodzinnym i majątkowym oraz sytuacji materialnej k. 11-15 akt ZUS,)

R. A. (1) wraz z małżonkiem A. T. ponoszą stałe opłaty miesięczne w wysokości 31.985 (...) (399 PLN) tytułem zaciągniętych kredytów, 3.000 (...) (40 PLN) tytułem zobowiązań podatkowych oraz 10.000 zł z tytułu zobowiązań u osób fizycznych. Dodatkowo z tytułu czynszu 5.000 (...) miesięcznie, opłaty eksploatacyjne 52.710 (...) miesięcznie oraz koszty związane z leczeniem 15.000 (...) miesięcznie. Wnioskodawczyni jest współwłaścicielką nieruchomości o powierzchni 71 m² położonej na W. o wartości 40.000 PLN. (oświadczenie o stanie rodzinnym i majątkowym oraz o sytuacji materialnej – k. 11-15 akta ZUS, zaświadczenie z uczelni k. 56 akt ZUS, wypis z Centrum (...) k. 60-63 akt ZUS, oświadczenie k 51)

Wnioskodawczyni nie prowadzi działalności gospodarczej, nie posiada prawa do świadczeń emerytalno – rentowych, nie ma orzeczonego żadnego stopnia niepełnosprawności oraz nie pobiera świadczeń z opieki społecznej. (oświadczenie o stanie rodzinnym i majątkowym oraz o sytuacji materialnej – k. 11-15 akta ZUS)

Zaległości alimentacyjne wnioskodawczyni wynikają z zobowiązań na rzecz jej córki, zamieszkałej w Polsce. Łączna kwota tego zobowiązania wraz z 5% opłatą na pokrycie kosztów związanych z działalnością funduszu świadczeń alimentacyjnych wynoszą 36.104,33 złotych. (niesporne)

Powyższych ustaleń Sąd dokonał w oparciu o powołane dowody z dokumentów, których wiarygodność nie budzi wątpliwości.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z przepisem art. 67 ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (t. j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1952) egzekucję należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu prowadzi się w dalszym ciągu, aż do ich zaspokojenia.

Stosownie zaś do treści art.68 ust.1 omawianej ustawy – w szczególnie uzasadnionych przypadkach związanych z sytuacją zdrowotną lub rodzinną osoby, przeciwko której jest prowadzona egzekucja alimentów lub osoby zobowiązanej do zwrotu bezpodstawnie pobranych świadczeń z funduszu, likwidator może umorzyć, rozłożyć na raty lub odroczyć termin płatności należności likwidowanego funduszu z tytułu wypłaconych lub bezpodstawnie pobranych świadczeń z funduszu.

Przepis art. 68 ust. 1 ustawy stanowi zatem wyjątek od zasady wyrażonej w art. 67, który pozwala na rozłożenie na raty płatności należności likwidowanego funduszu z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu, jeżeli jest to uzasadnione szczególnymi warunkami związanymi z sytuacją zdrowotną lub rodzinną dłużnika, nawet pomimo istnienia możliwości prowadzenia egzekucji należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu.

Z powyższego przepisu wynika zatem, że umorzenie należności funduszu alimentacyjnego z tytułu wypłaconych świadczeń nastąpić może jedynie w szczególnie uzasadnionych przypadkach związanych z sytuacją zdrowotną lub rodzinną osoby zobowiązanej do zwrotu.

Ustawa nie wskazuje nawet przykładowo przypadków, kiedy umorzenie może nastąpić, dając tym samym możliwość indywidualnej oceny każdej konkretnej sprawy. Pewną wskazówką dla stosujących powyższy przepis organu rentowego oraz sądu jest jednak niewątpliwie użycie przez ustawodawcę sformułowania „szczególnie uzasadniony przypadek”, które wskazuje, że rezygnacja z poboru nienależnie pobranych świadczeń czy też rozłożenie ich na raty może mieć miejsce jedynie wyjątkowo, gdy sytuacja osoby zobowiązanej jest na tyle trudna, że domaganie się od niej zwrotu określonych kwot godziłoby w poczucie solidarności z tą osobą w wyjątkowym przypadku, trudnym do sprostania przez przeciętnego obywatela.

A zatem, przy tak niedookreślonych przesłankach, należy niezwykle szczegółowo i indywidualnie odnieść się do każdego przypadku zobowiązanego. Ponadto należy mieć na względzie, iż sformułowanie tego artykułu wskazuje jednoznacznie, że jest to przepis o charakterze wyjątkowym, a zatem nie może być interpretowany rozszerzająco. Środki funduszu alimentacyjnego, jako środki publiczne podlegają ochronie, dlatego przepis art. 68 musi być stosowany w szczególnie trudnych i wyjątkowych sytuacjach. W przeciwnym wypadku ochrona środków funduszu byłaby iluzoryczna.

W orzecnictwie Sądu Najwyższego jako przypadki szczególnie uzasadnione związane z sytuacją zdrowotną lub rodzinną zobowiązanego, które umożliwiają poddane kontroli sądowej umorzenie należności zlikwidowanego funduszu alimentacyjnego, uznaje się niezależne od zobowiązanego alimentacyjnie sytuacje losowe lub nadzwyczajne, które sprawiają, że nie jest on w stanie na bieżąco ani w dającej się przewidzieć perspektywie regulować obarczających go zaległości alimentacyjnych bez uszczerbku dla jego zdrowia lub zdrowia oraz naruszenia innych istotnych dóbr najbliższych członków jego rodziny /por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 2010 r. sygn. I UK 119/10, opubl. LEX nr 686798/. Do przyjęcia, że zachodzi "szczególnie uzasadniony przypadek" pozwalający na umorzenie należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego nie wystarcza przy tym ustalenie, że zobowiązany aktualnie nie posiada środków utrzymania, ale konieczna jest także ocena, że przy uwzględnieniu jego wieku, stanu rodzinnego, kwalifikacji zawodowych oraz rokowań zdrowotnych nie będzie on w stanie również w przyszłości spłacać tych należności bez narażania siebie i swojej rodziny na pozbawienie możliwości zaspakajania podstawowych potrzeb życiowych /por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 17 kwietnia 2007 r. sygn. III AUa 336/06, opubl. LEX nr 446757, Biul.SAKa (...)/.

Mając powyższe argumenty na uwadze Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że w niniejszej sprawie nie zachodzi szczególnie uzasadniony przypadek - w rozumieniu przepisu art. 68 ust. 1 - będący przesłanką umorzenia zadłużenia.

Pomocniczo oceny istnienia w danej sprawie „szczególnie uzasadnionego przypadku” można dokonywać przy uwzględnieniu przepisów dotyczących umarzania należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, między innymi ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, czy wydanego na jej podstawie rozporządzenia z dnia 31 lipca 2003 roku

w sprawie szczegółowych zasad umarzania należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne (Dz. U. z 2003 r., nr 141, poz. 1365).

Z § 3 ust.1 pkt 1 powyższego rozporządzenia wynika, że umorzenie należności z tytułu składek nastąpić może między innymi w sytuacji, gdy opłacenie tych należności pozbawiłoby zobowiązanego i jego rodzinę możliwości zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych.

Mając na względzie powyższe uwagi Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że ustalona w niniejszej sprawie sytuacja majątkowa, osobista i zdrowotna wnioskodawczynie, wbrew jej stanowisku, nie stanowi szczególnie uzasadnionego przypadku, będącego przesłanką umorzenia spornych należności.

R. A. (1) jest bowiem zatrudniona na podstawie umowy o pracę z której to umowy otrzymuje wynagrodzenie wynoszące 154.392 (...) (1.896 PLN), mieszka wspólnie z dorosłą, studiującą córką i małżonkiem, który ma przyznane prawo do świadczenia rentowego w kwocie 1.148 PLN.

Mając na uwadze powyższe należy uznać, iż sytuacja rodzinna, zdrowotna i materialna wnioskodawczynie nie kwalifikuje jej w żaden sposób do umorzenia zaległości alimentacyjnych.

W tej sytuacji uznać z całą stanowczością należy, że wnioskodawczynie nie utraciła całkowicie możliwości spłaty zadłużenia wobec funduszu w przyszłości, a jej sytuacja nie może zostać zakwalifikowana jako szczególnie uzasadniona.

Nie ulega bowiem wątpliwości, że celem przepisu art. 68 ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych nie jest zwalnianie dłużników z obowiązku zwrotu należności publicznych w każdej sytuacji, lecz pomoc obywatelom w szczególnie trudnych i losowych przypadkach, obywateli którzy z niezawinionych powodów, nie mogli podjąć płacenia alimentów, starając się jednocześnie minimalizować swoje zobowiązania.

Ewentualna decyzja o umorzeniu zadłużenia nie może zachęcać osób zobowiązanych do alimentacji do korzystania z pomocy instytucji państwowych, w miejsce osobistych starań o zaspokojenie obowiązku alimentacyjnego. Wnioskodawczynie powinna dołożyć wszelkich starań do tego, aby własnymi działaniami zapewnić utrzymanie swojemu dziecku w Polsce w okresie jego dorastania.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10 listopada 2010 roku w sprawie I UK 119/10 wyjaśnił, że „alimentacyjnie zobowiązany, który posiada realne możliwości choćby częściowej lub rozłożonej w czasie spłaty długów alimentacyjnych nie powinien być premiowany umorzeniem należności zlikwidowanego funduszu alimentacyjnego z tytułu biernej postawy lub bezzasadnego oczekiwania, że jego długi alimentacyjne zostaną umorzone kosztem stron lub innych uczestników systemu ubezpieczeń społecznych z uszczupleniem funduszy tego systemu”.

Praktycznie jedynym argumentem zobowiązanej w toku postępowania było stwierdzenie, że jej sytuacja majątkowa jest zła. Należy podkreślić, iż przesłanką umorzenia należności wobec likwidowanego funduszu alimentacyjnego jest zaistnienie okoliczności wyjątkowej, szczególnej, uzasadnionej sytuacją osoby zadłużonej.

W ocenie Sądu powołane przez wnioskodawczynie argumenty są niewystarczające do zastosowania dobrodziejstwa art. 68 ustawy, czyli przyznania pierwszeństwa ochrony interesów wnioskodawczynie przed ochroną należności publicznych. Wnioskodawczynie mimo niewątpliwie trudnej sytuacji materialnej, związanej ze stanem zdrowia małżonka, posiada stałe źródło utrzymania.

Wobec możliwości zarobkowych wnioskodawczynie brak jest podstaw do uznania, że nie jest ona w stanie spłacać swoich zobowiązań. Nawet jeżeli wnioskodawczynie nie będzie miała możliwości jednorazowej spłaty należności to istnieje również możliwość rozłożenia zadłużenia na raty.

Reasumując, biorąc pod uwagę treść przepisu art. 68 ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych, wskazującego bardzo konkretnie i w sposób precyzyjny na możliwość umorzenia należności jedynie w „szczególnie uzasadnionych przypadkach związanych z sytuacją zdrowotną lub rodzinną”, jak również w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, uznać należy, iż w przypadku wnioskodawczynie nie zachodzą żadne okoliczności zdrowotne lub rodzinne, które stanowiłyby szczególną i wyjątkową sytuację przemawiającą za celowością zmiany zaskarżonej decyzji.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 1 k. p. c. oddalił odwołanie.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu Sąd orzekł na podstawie §15 ust. 2 w zw. z § 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. z 2016 roku, poz. 1715 z późn. zm.).

M.P.